Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Lauri Ahopelto
Yhdyskuntaratkaisut -yksikkö

7.10.2025

SYKE/2025/1897-2

Julkinen

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijalausuntopyyntö; Maa- ja metsätalousvaliokunta torstai 09.10.2025 klo 10.00
Asia: E 81/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan vesiresilienssistrategiasta

Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua Maa- ja metsätalousvaliokunnalle Valtioneuvoston selvityksestä Komission tiedonantoon Euroopan vesiresilienssistrategiasta.

Yleisellä tasolla Suomen kanta on kattava ja kannatettava.

Syke pitää EU:n vesiresilienssistrategiaa tärkeänä aloitteena, sillä se nostaa veden merkityksen ja moniulotteisuuden yhteiskunnan strategiselle tasolle. Vesi ja siihen liittyvät perustoiminnot jäävät usein näkymättömiin, joten strategia tuo ne ansaitusti keskiöön

Syken tutkimustyön tulokset ovat pääosin linjassa Suomen kannan kanssa. Syke on tukenut aktiivisesti valmistelevia ministeriöitä ja osallistunut useisiin komission työryhmiin sekä EU-rahoitteisiin nykyisiin ja tuleviin tutkimushankkeisiin, jotka liittyvät vesiresilienssistrategiaan.

Huomioita Suomen kantaan liittyen

Syken tutkimus tukee voimakkaasti Suomen kannan muotoilua:

> *”Suomi näkee vesisektorin olevan merkittävässä roolissa, kun yhteiskunta pyrkii varautumaan ja sopeutumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin muutoksiin. Vaikka sopeutumiseen liittyvät toimet ovat pääasiassa jäsenvaltioiden, kunkin sektorin ja toimijan vastuulla, Suomi pitää yhteistyötä hyödyllisenä etenkin laaja-alaisissa, sektorirajat ja maiden rajat ylittävissä kysymyksissä. Eurooppalaisten kumppanuuksien vahvistaminen ja parhaiden käytäntöjen jakaminen monella tasolla, hyödyntäen olemassa olevia yhteistyöalustoja, voivat osaltaan edistää toimia vesiresilienssin vahvistamiseksi.”*

Syke korostaa, että holistisen ja sektorirajat ylittävän yhteistyö merkitystä tulee edelleen painottaa. Vesi kulkee läpi yhteiskunnan ja sen sektorien, joten myös sopeutumisen on oltava

kokonaisvaltaista. Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät erityisesti vedenkierron muutosten kautta, mikä te-kee lisäksi vahvasta ilmastopolitiikasta keskeisen osan vesiresilienssiä.

Kilpailukyky ja vesivastuullisuus
Esitetyn kannan mukaisesti myös Syke näkee tärkeänä, että Suomi korostaa kilpailukyvyn ja vedenkäytön kestävyyden parantamismahdollisuuksia vesiosaamisen, digitalisaation, vesiälykkäiden ratkaisujen ja eri sektoreiden vesivastuullisuuden avulla. Vesivastuullisuus tulee ymmärtää yritysten ja niiden arvoketjujen kokonaisvaltaisena veden käytön ja vesistövaikutuksen kestävyytenä, alkutuotannosta prosessiteollisuuteen, kauppaan ja kuluttajiin. Erityisesti teollisuudella ja kaupalla on keskeinen ketjujen vedenkäyttöä ohjaava rooli, jota hallinnon ohjauskeinoin voidaan edelleen vahvistaa. Vesiresilienssistrategian tämänhetkinen keskittyminen vesitehokkuuteen teollisuuden osalta on tältä osin liian kapea.

Rahoitus ja investoinnit
Kannassa on myönteisenä korostettu Komission tavoite ”*vahvistaa rahoitusta siten, että julkisen panostuksen lisäksi olisi käytettävissä yksityistä rahoitusta*”. Syke näkee tämän hyvänä tavoitteena, joka kuitenkin vaatii lisäselvityksiä ja uusien toimintamallien kehittämistä. Yksityisen sektorin investointihalukkuus esimerkiksi vesiensuojeluun ja vesi-infrastruktuurin kehittämiseen ei ole taattu ilman investoinnin hyötyjen mitattavuutta. Toisaalta rahoitusmalleissa tulee varmistaa veden ensisijaisten käyttöoikeuksien toteutuminen – yksityisellä rahalla ei tule voida ostaa oikeuksia veteen ohi yhdyskuntien ja ekosysteemien tarpeiden.

Syke näkee hyvänä, että kannassa korostetaan Euroopan investointipankin rahoituksen kohdentamisessa tulisi painottaa mm. valuma-aluelähtöistä vesien hallintaa. Syke osaltaan toimeenpanee MMM:n ja YM:n valuma-aluesuunnittelun tiekarttaa[1]. Tiekartan suurimmat pullonkaulat liittyvät rahoitukseen. Yksi keino edistää valuma-aluelähtöisyyttä on sitoa se vahvemmin maataloustukiin ja CAP (common agricultural policy) -rahoitukseen. Komissiota tulee kannustaa linkittämään CAP-tuet vahvemmin vesitalouteen ja vesienhoitoon ja tätä tulisi edistää myös kansallisesti.

Kannassa myös todetaan, että “*Suomelle on keskeistä, että tulevaa tutkimus- ja innovaatiorahoitusta painotettaisiin erityisesti vaiheeseen, jossa keskitytään tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen”.* Syke pitää kirjausta tärkeänä ja korostaa, että tietoa suunnittelun ja päätöksenteon tueksi on jo olemassa paljon (esim. Hiilestä kiinni ohjelman tutkimukset[2] ja vesistövisiot) ja onkin tärkeää saada EU:sta merkittävästi enemmän rahoitusta toimenpiteiden toteutukseen. Rahoitusta tulee kuitenkin ohjata myös tutkimukseen, jolla pyritään paikkaamaan selkeitä tietopuutteita.

Tekninen yhteensopivuus ja varautuminen
Syke näkee kannan mukaisesti, että EU-tasolla kehitettyjen yhteiseurooppalaisten menetelmien ja järjestelmien, kuten ennakkovaroitusjärjestelmien, tulee olla yhteensopivia kansallisten vastaavien järjestelmien kanssa. EU-tason mallijärjestelmät eivät ole aina ottaneet pohjoisia olosuhteita kovin hyvin huomioon. Jotta yhteensopivuus Suomen järjestelmien kanssa voidaan varmistaa, tulee Suomen olla aktiivisesti mukana kehittämässä EU-tason malleja, jotta ne toimisivat myös Suomessa. Vaihtoehtoisesti EU-rahaa voi suunnata suoraan maiden omien järjestelmien tukemiseen ja kehittämiseen. Suomessa on esimerkiksi tulvavaroitusten osalta erinomainen järjestelmä, joka pohjautuu Syken vesistömalliin[3] ja kattavaan hydrologiseen seurantaan[4]. Näissä järjestelmissä on kuitenkin korjausvelkaa, johon tarvitaan lisää resurssia kansallisista ja EU-lähteistä. Tämä on epäsuhdassa rahoituksen linjan kanssa viime vuosina sekä tulevissa budjeteissa, joissa rahoitus on laskusuuntaista[5].

---

[1] Valuma-aluesuunnittelun tiekartta vuoteen 2030 - Valto http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-727-0
[2] Hiilestä kiinni -tutkimus- ja innovaatio-ohjelma 2020−2024 https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma/tutkimus-ja-innovaatio-ohjelma
[3] Vesistömallijärjestelmä (WSFS)
[4] Hydrologinen seuranta | Vesi.fi
[5] vrt. Syken toimintamenon ja ministeriöiden erillisrahoituksen rahoituksen väheneminen 2026-2028

Syke kannattaa kannan kirjausta, että politiikkakehykset eivät merkittävästi lisää hallinnollista taakkaa, sillä Syke vastaa ja on osallisena mm. tulvadirektiivin ja vesipuitedirektiivin raportointiin liittyvissä velvoitteissa, jotka ovat nyt työläitä ja osin päällekkäisiä tai tehottomia. Raportointien merkittävä keventäminen meristrategiadirektiivin ja nitraattidirektiivin osalta on keskeistä ja tulee koskea laajasti kaikkea vesiin liittyvää raportointia. Tulvadirektiiviin liittyvät raportoinnit, joista Syke vastaa, ovat toistaiseksi pysynee kohtuullisina ja Syke toivoo, että näin pysyy myös jatkossa.

Maatalous ja ravinnekuormitus

Syke pitää hyvänä kannan kirjausta, jossa

> "*Suomi tunnistaa ilmastonmuutoksen haastavan ruuantuotantoa enenevissä määrin tulevaisuudessa, heikentäen satovarmuutta ja lisäten ravinnekuormitusta vesistöihin. Tämä lisää entisestään tarvetta vahvistaa ravinteiden kierrätystä ja parantaa maan kasvukuntoa. Suomi kannattaa komission esitystä hyödyntää yhteisen maatalouspolitiikan alaisia strategiasuunnitelmia vesiresilientin maatalouden saavuttamiseksi tukemalla tiedonvaihtoa ja innovaatioita."*

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ruuantuotantoon ja ravinnekuorman lisääntymiseen on tunnistettu Sykenkin tutkimuksissa[6]. Satovarmuus heikkenee sään äärevöitymisen seurauksena, mutta tätä pystytään hyvällä sopeutumisella torjumaan, jolloin kasvavasta lämpösummasta voidaan saada enemmän irti. Lisäksi siirtyminen eläintuotannosta kasviperäiseen tuotantoon sekä hillitsee ravinnekuormitusta että vähentää maatalouden ilmastopäästöjä[7].

Kansainvälinen yhteistyö

Syke näkee kannan mukaisesti Vesiresilienssistrategiassa esitetyn kansainvälisen toiminnan tärkeänä. Vedellä on yhä keskeisempi rooli konfliktien ehkäisyssä ja rauhanrakennuksessa. Suomella on merkittävä rooli kansainvälisen rajavesiyhteistyön ja vesidiplomatian edistämisessä[8]. Suomen kannattaa panostaa kehittyvien maiden vesiosaamisen kasvattamiseen kumppanuuksien sekä julkisen sektorin, yksityisen sektorin ja tutkimuslaitosten yhteistyön kautta. EU:n ja Suomen kansainvälisen kaupan ja arvoketjujen myötä olemme myös suoraan riippuvaisia muiden maiden vesivaroista ja vesien tilasta. Merkittävä osa tuotannon ja kulutuksen vesivaikutuksista jää Suomen rajojen ulkopuolelle, minkä vuoksi kauppapolitiikalla ja yritysvastuun sääntelyllä on myös keskeinen rooli vesiresilienssin parantamisessa[9].

Strategiaa koskevia huomioita, joista ei ole mainintaa Suomen kannassa

Strategian kohdassa "*Vesiälykkään talouden rakentaminen"* mainitaan, että komissio määrittelee EU:n kynnysarvon verkostovuodoille. Myös tässä määrittelyssä tulee huomioida veden käytön erilainen lähtötilanne eri maissa. Esimerkiksi niissä maissa, joissa on runsaat raakavesilähteet ja talousveden tuottaminen on kustannus- ja resurssitehokasta, ei vuotovesiin tule sisällyttää laskuttamatonta vettä, joka ei ole varsinaista vuotovettä (esim. vedenkäsittelyyn käytettävä prosessivesi, palosammutusvesi ja kasteluvesi). Juomavesidirektiivin vuotovesien raportoinnissa laskuttamattomaan veteen sisällytetään kaikki hukkavesi alkaen raakaveden otosta, mikä on ongelmallista, koska silloin laitokset eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Esimerkiksi kalvosuodatuslaitoksilla vedenkäsittelyyn tarvittava prosessivesimäärä on huomattavasti suurempi kuin yksinkertaisilla pohjavesilaitoksilla.

Lisäksi pääteemassa "*Puhdas ja kohtuuhintainen vesi kaikille"* tulee huomioida myös valtioiden sisällä toteutuva alueellinen tasa-arvo veden hinnoittelussa ja vesihuollon järjestämisessä. Esimerkiksi vesihuollon järjestäminen maaseudulla on kalliimpaa per tuotettu vesikuutio kuin se on tiheään asutuilla kaupunkiseuduilla.

---

[6] https://helda.helsinki.fi/items/a4bbff05-1193-46ad-aa43-3997cfa07c5c

[7] Ratkaisuja Suomen ruokastrategiaan. FOOD-ohjelman tietopaketti päättäjille. Strateginen tutkimus, Suomen akatemia 2023 (pdf)

[8] Finnish Water Way for Peace – Water Diplomacy Platform https://www.syke.fi/fi/projektit/vesidiplomatia

[9] Vesivastuullinen Suomi 2030 – parhaat käytänteet, ohjauskeinot ja toimintamallit https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163047

Strategiassa puhutaan tekoälyn hyödyntämisestä ja digitaalisista malleista, kuten Destination Earth ja merien digitaalinen kaksonen, joiden tulisi olla kansallisten ja alueellisten viranomaisten käytössä vuoteen 2030 mennessä. Syke pitää näitä strategian kirjauksia hyvänä, vaikka niistä ei Suomen kannassa ole suoraa mainintaa. Sykellä on monia omia veteen liittyviä tietojärjestelmiä, joita käytetään myös aluehallinnossa lakisääteisen tehtävien hoitamiseen, jotta Suomi saa täytettyä EU direktiivien velvoitteensa. Suomen Akatemian rahoittama lippulaiva, Digital Waters, edistää myös näiden teemojen tutkimusta.

Päähuomiot

Rahoitus ratkaisee onnistumisen
Strategian tavoitteet edellyttävät riittävää ja oikein kohdennettua rahoitusta sekä EU- että kansallisella tasolla. EU:n ja EIP:n rahoituksessa on painotettava mm. valuma-aluelähtöistä vesienhallintaa, luontopohjaisia ratkaisuja ja varautumista. Yksityisen rahoituksen hyödyntäminen on kannatettavaa, mutta se vaatii uusia toimintamalleja ja hyödyn mitattavuutta. EU:n tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksia tulee kohdentaa ratkaisuihin, jotka vahvistavat vesiresilienssiä, vesiturvallisuutta ja ekosysteemien kestävyyttä.

Jotta Suomi voi vastata strategian tavoitteisiin, on varmistettava resurssien riittävyys vesivarojen hallinnan ja vedenlaadun tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon sekä hydrologisen seurannan jatkuvuuteen ja modernisointiin.

Vesipolitiikka ei yksin riitä
Vesiresilienssin kannalta vesipolitiikan ja lainsäädännön ohella vahva ilmastopolitiikka, luonnon suojelu- ja ennallistamispolitiikka sekä vesistöpäästöjen kannalta kestäviin ratkaisuihin ohjaava metsä- ja maatalouspolitiikka ovat keskeisessä roolissa.

Vesi on globaali kysymys
Vesi tulee ymmärtää voimakkaasti globaalisti kytkeytyneenä: kansainvälinen vesiyhteistyö ja vesidiplomatia edistävät kestävää kehitystä ja rauhaa. Toisaalta EU:n ja Suomen kansainvälisen kaupan ja arvoketjujen myötä olemme riippuvaisia muiden maiden vesivaroista ja vesien tilasta. Merkittävä osa tuotannon ja kulutuksen vesivaikutuksista jää Suomen rajojen ulkopuolelle, minkä vuoksi kauppapolitiikalla ja yritysvastuun sääntelyllä on myös keskeinen rooli vesiresilienssin parantamisessa.

Vesihuolto kaipaa selkeämpää kantaa
Strategiassa on vesihuoltoon liittyen linjauksia mm.

> *“Vesihuollon verkostojen vuotojen vähentämiseksi ja vesihuoltoinfrastruktuurin modernisoimiseksi komissio esittää, että jäsenvaltioiden, joiden verkostovuotojen taso ylittää EU:n kynnysarvon, tulee laatia v. 2030 mennessä kansallinen suunnitelma vähentääkseen vuotoja verkostoissaan”*

Suomen kannassa ei kuitenkaan ole tähän liittyen mainintoja. Verkostojen vuotojen vähentäminen on tärkeä tavoite, mutta kynnysarvon määrittämiseen tulee *S*yken mielestä ottaa selkeä kanta, esimerkiksi “Suomi pitää tärkeänä, että kynnysarvoa laadittaessa otetaan huomioon maakohtaiset erot veden määrässä ja veden käytössä”.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet: Tulvakeskuksen päällikkö Lauri Ahopelto, johtava tutkija Suvi Sojamo, johtava tutkija Vuokko Laukka, yksikönjohtaja, professori Anna-Stiina Heiskanen, ryhmäpäällikkö Milla Mäenpää-Engelbredt, ryhmäpäällikkö Mika Marttunen ja kehitysinsinööri Mikko Sane.

Tulvakeskuksen päällikkö Lauri Ahopelto

Pääjohtaja Leif Schulman

Liitteet PPT-esitys
Jakelu MmV@eduskunta.fi
Tiedoksi Kirjaamo

Asiakirja: **SYKE/2025/1897-2 Asiantuntijalausunto; Maa- ja metsätalousvaliokunta torstai 09.10.2025 klo 10.00 / E 81/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan vesiresilienssistrategiasta**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus
Lauri Ahopelto, Suomen ympäristökeskus, vesiriskit

Signed By:Lauri Ahopelto
Signed at:2025-10-07 13:58:26 +03:00
Reason:I approve this document

Signed By:Leif Schulman
Signed at:2025-10-07 13:13:52 +03:00
Reason:I approve this document

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: kirjaamo@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **syke.fi**